

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודת פורים תשפ"ד לפ"ק

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון אלף תכ"ח

פעם אחת, אלא ראוי לקבוע הודיה תמידית ולא לשכוח חסד ה' המרובים, על כן קראה שמו יהודה, שיהיה למזכרת אהבה ותודה לה' לנצח. וזהו שאמרה וכי רק הפעם אודה, הלא צריך להודות תמיד, על כן קראה שמו יהודה ודפח"ח. (ועיין שם מה שפירש (ברכות ז:) לא היה אדם שהודה לה' עד שבאת לאה וכו' ע"כ. ועיין בפרדס דוד (אות יהודים) דלכן בני ישראל נקראים על שם יהודה, יהודים, כי אנחנו עם ה' חיים תמיד על ידי נסיך שבכל יום עמנו וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים, וצריך להודות לה' בקביעות, על כן נקראים יהודים, לציין בשמא המזכיר לנו שלא נהיה כפויים טובה, רק ימלא פינו תהלות ה' בהודיה בכל עת ע"כ).

ובגמרא (ברכות יג.) כל הקורא לאברהם אברם עובר בעשה, שנאמר (בראשית יז-ה) והיה שמך אברהם. רבי אליעזר אומר עובר בלאו, שנאמר ולא יקרא עוד את שמך אברם וכו'. ופריך אלא מעתה הקורא ליעקב יעקב הכי נמי. ומשני שאני התם דהדר אהדריה קרא, דכתיב (שם מו-ב) ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב יעקב ע"כ. והוא גופיה טעמא בעי, למה נשתנה יעקב מאברהם.

ובספר אלופי יהודה (פ' לף) כתוב, דרמזה תורה בזה מה שכתוב (קהלת יד) אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח, רצה לומר אם האדם נתרומם קרנו בכבוד ובא לידי נשיאות, בכל זה אל ישכח עת שהיה בשפלות, רק יזכור שפלותו תמיד, ועל ידי זה לא יתגאה לבו בקרבו. לכן השאירה תורה רי"ש בשמו של אברהם, אף כי הוסיפה ה"א שהוא מורה על רום מעלתו שנעשה עתה אב להמון העולם, בכל זה יהיו שניהם יחדיו, דהיינו גם רי"ש נשאר, שמורה לו שמתחלה לא היה אב רק לארם, שהוא רק מקום אחד, וזה לא ימוש מזכרונו גם עתה כאשר הוא כבר אב המון גויים.

והנה שם יעקב מורה גם כן על היותו שפל כעקב (לשון אדם דש בעקביו), ונקרא שמו ישראל על שם שררה,

במשנה (מדות א-ג) חמשה שערים היו להר הבית וכו'. שער המזרחי, עליו שושן הבירה צורה [מצויירת] ע"כ. ובפירוש הרמב"ם (שם), כשעלו משושן הבירה לבנין בית המקדש שהיה בימי עזרא, צוה אותם המלך שיעשו צורת מדינה כצורת שושן הבירה במקדש, כדי שיהיה אימת המלך עליהם ויזכרו מושבם בה ולא ימרדו במלכות, ולפיכך ציירו אותה על שער מזרחית משערי הר הבית ע"כ. ובגמרא (מנחות צח.) יש בזה שני טעמים, רב חסדא ורב יצחק בר אבדימי, חד אמר כדי שידעו [ויראו] מהיכן באו [ויתנו הודאה למלכות שהוציאם משם], וחד אמר כדי שתהא אימת מלכות [פרס] עליהן [ולא ימרדו בהם] ע"כ. ולפי זה הציור נעשה בשביל טובת המלכות, או מצדם שכפו לעשות זאת שתהא אימת מלכות עליהן, או שישראל מעצמם עשו זאת לכבודם, לאות הכרת הטוב שנתנו רשות לבנות הבית.

אמנם יש בזה עוד כוונה הנוגע לכל מי שבא לשפוך שיה בבית ה', שבכניסתו יראה מתחלה צורה של שושן הבירה. והוא, כי דרכן של בני אדם להודות ולהלל לה' כאשר נתהוו לו איזה דבר טוב, חולה שנתרפא, עני והעשיר, אבל ברבות הימים שוכח לאט לאט החסד ההוא, ואינו נותן עוד הודאה על מה שהוא בריא, או על עשירותו. ויש להעושר לזכור תמיד על ימי עניו, וליתן שבח והודאה יום יום על מצבו הרם שהוא נמצא בו. [והכתוב אומר (שמות כב-כד) אם כסף תלוה את עמי, את העני עמך. ויש לומר שכאשר באים לבקש הלואה מהעשיר, והוא עומד ומסופק מה יעשה, 'אם כסף תלוה את עמי', אם ילוה להעני מה שהוא מבקש או לא, אז ישים אל לבו המצב שלו כאשר הוא היה עני, תזכור 'את העני עמך', תתאר לעצמך איך היית מתאוה אז שאחד ילוה לך].

ובספר דעת סופר (פ' ויצא) כתוב בשם המהר"ם שיק לפרש הכתוב (כט-לה) ותאמר הפעם אודה את ה', שאמרה לאה מאחר שזכתה לדי' בנים, לא די להודות רק

זה על שום קרבנות נאמר [והקרוב אליו, לשון הקרבנות קרבן, מלאכי השרת הזכירו לפני הקב"ה את הקרבנות שהקריבו ישראל לפניו, לעשות להם נקמה בושתי ותבא אסתר ותמלוך תחתיה]. כרשנא [כרים בני שנה], אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, רבונו של עולם כלום הקריבו לפניך כרים בני שנה כדרך שהקריבו ישראל לפניך. שתר [שתי תורים], כלום הקריבו לפניך שתי תורין וכו' ע"ש. ולכאורה הרי בימים ההם לא היה עוד מקדש, וכבר שבעים שנה לא הקריבו קרבנות, ומהו הזכות בזה לישראל. הרי לנו מזה, גודל כח הקרבנות, שזכותן עומדת לישראל לא רק בשעת הקרבנות, אלא גם על שנים רבות אחר זה. ועל כן ציירו על הבית המקדש צורת שושן הבירה, לעורר אותנו עד כמה גדול כח עבודת הקרבנות שיעמוד גם לדורות, לו ולזרעו אחריו, וישתדל בהקרבנותם לעשותם כראוי להיות ריח ניחוח אשה לה'.

*

ובא עם המלך אל המשתה שמח (אסתר ה-ד). יש בזה רמז על מדת השמחה שחשבה מאד בכל המצבים שהאדם נמצא, איך יוכל להתאמץ להיות בשמחה. איתא במשנה (אבות א-טו) והוי מקבל את כל האדם 'בסבר' פנים יפות. ופירש הרמב"ם רבי יצחק מווארקא זצ"ל, אשר גם בזמן שבלבו בפנימיותו אינו שמח, יש לו דברים המעיקים אותו, בריאות, בנים, שידוכים, פרנסה, עם כל זה תראה פנים שוחקות, שיהא סבור ככה שאתה שמח עמו, והוי מקבל את כל האדם 'בסבר' פנים יפות ע"כ.

אבל העצה הנכונה להיות באמת תמיד בשמחה, הוא כאשר מתעצם באמונה, שכל דבר שבעולם היא בהשגחה פרטית מאת ה', שהקב"ה הוא מקור הטוב, וכל מה דעבד רחמנא לטב עביד, ובסופו יתגלה לו התכלית שהכל היה לטובה. וכאשר ילד הולך לרופא, והוא צריך לזריקות או לניתוח הכואב, כאשר רואה את אמו עומדת אצלו, נעשה רגוע כי בודאי זהו לטובתו, כי לא יתכן שאמו שאוהב אותו היה מביאו למקום שמכאיבין לרעתו. ומכל שכן אבינו אב הרחמן, מקור הטוב והחסד, בודאי שהכל הוא לטובתו.

ובשלחן ערוך (או"ח סימן א) מתחיל בהכתוב (תהלים טו-ח) שויתי ה' לנגדי תמיד, כי מי שמרגיש שמלך מלכי המלכים אתו עמו תמיד, חוץ ממה שהוא שמור מן החטא, הוא מקבל הכל באהבה, ושויתי הוי"ה, שם הרחמים, לנגדי תמיד. וסיום השלחן ערוך (או"ח סימן תרצו) הוא בהכתוב (משלי טו-טו) וטוב לב משתה תמיד, כי מי שהוא 'לב טוב', שמאמין בלבו שהכל הוא טוב, כל מה דעבד רחמנא לטב עביד, משתה תמיד. וכמו שפירשו ושני תמידין כהלכתן, דהשני תמידים תלויים זה בזה, וכאשר מקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, אז טוב לב משתה תמיד. וזהו 'ובא עם המלך', כאשר הולך ובא תמיד עם המלך, אין הוא בודד

כמו שכתוב כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל (בראשית לב-ט). ומעתה בשם אברהם הרי נכלל בתוכו גופא שמו הראשון שהוא אברם כנ"ל, שנשאר הרי"ש בתוכו ולא נשתנה שמו לגמרי רק להיות שמו 'אברהם', אם כן נזכר שמו הישן באמצע שמו החדש שהוא מרמז על מיעוט ערכו, ולא יבוא לידי התנשאות בלאו הכי, ולכן אסור להזכיר שמו אברם שאין צריך לזה. אבל בשם ישראל אין זכר משם יעקב, על כן שרי להזכיר שם יעקב וקרא גופיה אהדריה, כדי להזכירו שאף כאשר כבר נעשה שר וחשוב לא ישכח כי יעקב היה שמו ולא יבא לידי התנשאות, רק יזכור חסדי השי"ת אשר מקים מעפר דל ומאשפות ירים אביון ע"כ.

ומצינו כזאת גם במצות ביכורים, שמצותה ליתן הודאה על ראשית פרי האדמה שנתן לו ה', ומתחיל ההודאה מדי שנה בשנה, ארמי אובד אבי וירד מצרימה (דברים כו-ה), להכיר טובת ה' ממעמדו ביום הראשון, שלא היה לו כלום, עבד לפרעה בעבודה קשה, ולהודות על מה שנעשה עמו מאז ועד עתה. – ועל דרך זה היה בבית המקדש, אחר חורבן בית ראשון וניתנה רשות לבנותה שנית, היתה השמחה גדולה מאד, להודות ולהלל לה' על חסדו, אבל ברבות הימים ישכחו את החסד ההוא, יעברו מאה ומאתיים שנה, ולא יזכר עוד החסד מראשיתו. על כן ציירו על שער המזרח בכניסתו, שושן הבירה, לזכור על זמן החורבן של גלות בבל, שנמכרנו בעונותינו לאויבינו, עד שגזרו עלינו גזירת כליה. ותמיד כשיכנס לבית ה' יזכור להודות על מה שהוציאנו מעבדות לחירות. ומזה יתן אל לבו על מה שנוגע גם לו בפרטיות, להודות ולהלל לא רק על ההוה, אלא יעלה על מחשבתו ימי עניו, ואיך הקים דל ואביון מעפר ואשפות, וככה יודה לה'.

*

ומענין לענין יובן בזה מה שאנו רואים שמחדשים ניגונים יום יום חדשים לבקרים, אך חסר מהם הטעם והמתיקות והדביקות שיש בניגונים הישנים. וכעת כשמנגנים הניגונים החדשים יש להחליפם אחר איזה דקות לניגון אחר. והוא מטעם שבימים ההם היה העוני והדחקות גדול מאד, ושמחת החיים של יהודי היה רק מהסיפוק שהיה לו בדביקות קונו, ומתוך הגעגועים הללו היו מחדשים ניגונים שונים, על כן מונח בהם דביקות וחמימות ודמעות של הרגשים ביחד עם השמחה. לא כן כעת, יושבים על סיר הבשר ומתענגים, וכדי שיתרבה התענוג יושב ומחבר ניגון ועוד ניגון, על כן הם ריקן מפנימיותם, ולא ראי זה כראי זה.

*

גם יש לומר בטעם שציירו את שושן הבירה על שער המזרח, דאיתא בגמרא (מגילה יב:) והקרוב אליו כרשנא שתר אדמתא תרשיש וגו' (אסתר א-ד), אמר רבי לוי כל פסוק

שישראל עושיין רצונו של מקום, ופרשה שניה נאמרה בזמן שאין עושיין רצונו של מקום.

והנה בזמן שישראל הם עושיין רצונו של מקום, אז חקוק על לבו תורה ומצות ואהבת ה' ויראתו, וממונו הוא דבר טפל וארעי שיש לו בחייו, ויש לפרט במיוחד שמוטל עליו לאהוב את ה' בכל ממונו. לא כן כשאין עושיין רצונו של מקום, אז מאודו של אדם חקוק בלבו, שכל מחשבותיו הם להרבות הון, וממונו נכלל כבר במה שאמר 'ובכל לבבכם', ואין מן הצורך להוסיף עוד 'ובכל מאודכם', כי ההון שלו ממלא את לבו.

והנהגתו של המן הוא מוסר השכל, שיתכן שיהא לאדם הכל, רוב בניו, וקניניו חקוקים על לבו, וכל עבדי המלך כורעים ומשתחווים לו, והקנאה על אחד שאינו כורע ומשתחוה לו בוער כל כך בתוכו, אשר כל זה איננו שוה לו כאשר רואה מרדכי היהודי אינו משתחוה לו, זה כואב לו יותר מכל הטוב אשר יש תחת ידו.

ולבאר הדבר יותר, דאיתא ביערות דבש (ח"ב סוף דרוש ט) כי המן היה משורש נחש הצפעוני, כאמרם (חולין קלט.) המן מן התורה מנין, דכתיב המן העץ וגו' (בראשית ג-יא), והתכוין לתלות מרדכי על עץ הדעת, והוא גבוה חמשים אמה וכו' ע"ש. וזהו דוגמת מדתו של הנחש הקדמוני, שהיה לו מעלות יתר מכל שאר בעלי חיים, שהיה בו כח הדיבור לדבר עם חוה, ובגמרא (סנהדרין נט:) שהיו יכולין לשלחו לדרום ולצפון להביא אבנים טובות ומרגליות טובות, כי הנחש היה ערום מכל חית השדה אשר עשה ה' אלקים (בראשית ג-א), אך כשראה שאדם הראשון יש לו יותר ממנו, נתקנא בו ורצה להכשילו שימות, וכמאמרם (שם) אדם הראשון מיסב בגן עדן היה, והיו מלאכי השרת צולין לו בשר ומסננין לו יין, והציץ בו הנחש וראה כבודו ונתקנא בו ע"כ. וכמו כן היה המן, ששורשו מהנחש הקדמוני, וישב בכבודו של עולם, וגזיו חקוקין על לבו, וכל זה איננו שוה לו, ויש לשלוח יד במרדכי ובעמו.

ובהיות שהמן רצה לעורר כעת על מרדכי חטא עץ הדעת, שעונשו מיתה, רק ה' הפיר עצתו. על כן אמרו, רוב בניו וקניניו על העץ תלית, והיינו הקנינים והקנוניא שהיה לו על העץ הדעת, תלו יחד עמו, שנתבטלה עצתו, ופור המן נהפך לפורנו.

*

והנה ידוע דיש תרי"ג מצות דאורייתא ושבע מצות דרבנן, להשלים מנין כתי"ר, וכנגד זה יש תרי"ך אותיות בעשרת הדברות, תרי"ג עד אשר לרעך (שמות כ"ד), ותיבות 'אשר לרעך' נגד שבע מצות דרבנן, כל אות מורה על מצוה אחת כפי הסדר שנתקנו בזמן (עיין מגלה עמוקות אופן קצו). ותיבות הללו הם ז' אתון מרמזין לשבע מצות דרבנן.

יחידי לרגע, אלא מרגיש שהמלך עמו תמיד, אז הוא בא 'אל המשתה שמח', כי מאתו לא תצא הרעות.

*

יסופר על הגה"ק רבי פינטשא זצ"ל, מגדולי החסידים של הגה"ק בעל שפת אמת זצ"ל, שהסב לשלחנו של רבו בפורים, ושאל למה לא יזמרו את הפזמון מעוז צור כמו בחנוכה, שאין בו אלא בית אחד ששייך לחנוכה, יוונים נקבצו עלי, ויש בו גם כן בית אחד ששייך לפורים, כרות קומת ברוש. מיד אמר השפת אמת, רבי פינטשא אומר לשור מעוז צור, אם כן ישירו, ומאז כאשר בא רבי פינטשא בפורים לגור, היו מזמרים מעוז צור (ראש גולת אריאל ח"א קח.).

והנה שם נאמר, רוב בניו וקניניו על העץ תלית. ולכאורה הרי לא תלו אלא עשרת בני המן, והיה לו ר"ח בנים (מגילה טו:). ופירשו על פי התוספות (שבת צב. ד"ה אישתכח) שמכתפו של אדם עד לארץ שלש אמות, כדאמר בתרגום מגילת אסתר, פרשנדתא איצטליב על תלת אמיין וגו', כולו דראשיהן היו קטועים ע"כ. ואם כן רק רוב גופם של בני המן תלו, שניתלו רוב גופם ללא הראש.

אך מה שאמר שתלו גם 'קניניו' צריך ביאור, היכן מצינו זאת שתלו קניניו. ופירש בשפתי צדיק דאיתא בגמרא (מגילה טו:) על הפסוק, וכל זה איננו שוה לי בכל עת אשר אני רואה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך (אסתר ה-ג), מלמד שכל גזיו של אותו רשע חקוקין על לבו, ובשעה שרואה את מרדכי יושב בשער המלך, אמר כל זה איננו שוה לי ע"כ. וביאר במהרש"א דמלת 'זה' מורה בכל מקום על דבר הנראה עכשיו לפניו, וכיון דאכבוד עושרו דכתיב לעיל מיניה קאי, אי אפשר לו להראותם להם ולומר עליהם 'זה', אי לאו שהיו חקוקין לו על לבו ע"כ. ואם כן על לבו של אותו רשע היה חקוק בו כל נכסיו, שכל מחשבותיו היו אדוקים בהונו ועושרו. ואם כן כאשר תלו את המן, גם קניניו תלו על העץ, שכל גזיו חקוקים על לבו ע"כ.

[בזה] יתבאר מה דבפרשה ראשונה של קריאת שמע נאמר, ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך (דברים ו-ה), ובפרשה שניה נאמר רק ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם (שם יא-ג), ולא אמר גם 'ובכל מאודכם' (עיין באור החיים הק' שם). ויש לומר דאיתא בגמרא (ברכות לה:) רבי שמעון בן יוחאי אומר, אפשר אדם חורש בשעת חרישה זורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה וזורה בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה. אלא בזמן שישראל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר (ישעיה סא-ה) ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו', ובזמן שאין ישראל עושיין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר (דברים יא-יד) ואספת דגנך ע"כ. ואם כן פרשה ראשונה נאמרה בשעה

אחשורוש נכתב, ונחתם בטבעת המלך. ובבני יששכר (אדר ד-א) דקדק דהוי ליה לומר בקצרה בשם המלך אחשורוש נכתב ונחתם. ופירש דסיום הכתוב קאי על מלכו של עולם, שהסכימו מלמעלה על הגזירה, וכאשר בשם המלך אחשורוש נכתב, נחתם גם למעלה בטבעת המלך, מלך מלכי המלכים הקב"ה ע"כ.

ויש לומר עוד, כי מנהג ישראל שמקדשין אשה בטבעת. ונראה בטעמו על פי מה שכתוב בבני יששכר (אב ד-א) בשם הר"ק בעל אוהב ישראל זי"ע, לבאר מאמרם (תענית כ:): לא היו ימים טובים לישראל כט"ו באב, דהנה אמרו חז"ל (שם לא:): עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים וכו', ענין המחול הוא, ההולך במחול הולך סביב סביב בהיקף ואין שם מעלה ומטה ראש וסוף, כן לא יהיה לצדיקים לעתיד קנאה ושנאה לומר זה גבוה למעלה מזה (וכענין המזלות שכל אחד עולה למעלה דרך אחוריו ופניו נגד אחורי חבירו שלמטה ממנו, ונדמה לכל אחד שהוא עולה ראשונה, נ"ל), והוא הוא יום טוב לישראל כשאין ביניהם קנאה ושנאה ותחרות. וזהו הרמז לא היו ימים טובים לישראל כט"ו בא"ב, רמז כי אות הט"ו באל"ף ביי"ת היא אות ס' שהיא עגול סביב ואין בו ראש וסוף, והיא בחינת המחול, והיא היום טוב הגדול לישראל, הנה כך שמעתי סתם ורשמתי למוזכרת (ועיין באוהב ישראל בליקוטים קיג: ובאגרא דפרקא סימן שיד) עכ"ל.

ועל דרך זה כשמקדשין אשה, שתכליתה אהבה ואחזה ושלוש וריעות, דוגמת טבעת עגול, שאין כאן ראש וגדול וקטן, אלא מאוחד יחד, וכמו שכותבים בתנאים, וישלטו בנכסיהן שוה בשוה, וכל אחד הוא פלג גופא, ועל כן יעזב איש את אביו ואת אמו והיו לבשר אחד (בראשית ב-בד), ולכן מקדשין בטבעת להורות על האחדות, כמו במחול לצדיקים.

והנה אמרו (ב"ר לח-ו) גדול כח השלום, שבשעה שישראל עושין חבורה אחת, אפילו עבודה זרה ביניהם, אין מדת הדין נוגעת בהם שנאמר (הושע ד-יז) חבור עצבים אפרים הנח לו ע"כ. ובימי אחשורוש שיצא עליהם גזירת כליה, משום שהיה חסר מדת האחדות, וכמו שאמר המן עליהם, ישנו עם אחד מפורד ומפורד (אסתר ג-ח). ועל כן אמרה אסתר למרדכי קודם שנכנסה להמלך, לך כנוס את כל היהודים (שם ד-טז), לאחד את כל היהודים להיות לאחד, ואז אין מדת הדין תוכל לשלוט בהם. וזהו שנאמר בהגזירה, בשם המלך אחשורוש נכתב, והסכימו גם מלמעלה לגזירה זו, ונחתם 'בטבעת' המלך, כי היה חסרון בהאחדות של בני ישראל המרומזת בטבעת, ועל כן נחתם הגזירה למעלה אצל מלך מלכי המלכים.

ויתן ה' שהחתן והכלה יזכו לבנות בית נאמן בישראל באהבה ואחזה ושלוש וריעות, וכמשוש חתן על כלה ישיש עליך אלקיך בביאת בן דוד במהרה דידן. ■

וכתוב בבני יששכר (כסלו ד-צה) דמצות חנוכה היא מצוה האחרונה מן השבע מצות, ואם כן נרמזת באות ר' מן 'לרעך', על כן נעשה הנס בפך שמן, פ"ך אותיות כ"ף. ועל כן נר חנוכה שהניחה למעלה מכ' פסולה (שבת כב.) ע"כ. ואם כן מקרא מגילה שהיתה לפני נס חנוכה, היא מרומזת באות ע' של 'לרעך'.

ובתורת משה (סוף פ' יתרו קח:) כתוב, דאות ע' רומז לעמלק, זה מקרא מגילה, שקאי על מחיית המן ואנשיו שנהרגו אז ב"ג אדר, שהמה נצר וזון מזרע עמלק ע"כ. ולפי מה שנתבאר כי המן הרשע הוא נחש הקדמוני, שנתן עיניו בקנאה על אדם הראשון שמיסב בגן עדן, על כן נרמז מחייתו באות עי"ן.

ואיתא במדרש (במדב"ר יד-יב) אמר רבי פנחס שני אויבים לא נארו עד שהשלים עליהם שבעים פסוקים, הנחש והמן הרשע. הנחש, מבראשית עד ארור אתה מכל הבהמה (בראשית ג-יד), שבעים פסוקים. המן, מאחר הדברים האלה גדל המלך וגו' עד ויתלו את המן (אסתר ז-ז), שבעים פסוקים. לתכלית שבעים נתלה על חמשים ע"כ. והיינו מטעם שזה לעומת זה, כי המן מכוון נגד הנחש, ועל כן נארו שניהם שוה, אחר שבעים פסוקים. וזה רומז על העי"ן הרעה של הנחש באדם הראשון, ועי"ן הרע של המן במרדכי. ועל כן אות עי"ן שיש בלאו של לא תחמוד כל אשר לרעך, רומז על נס פורים. ועל זה אמרו (נדרים נד:) נוניא סמא לעינא, כי מזל אדר דגים, והוא סמא איך יש להשתמש בהעין.

*

וראיתי לפרש עוד מה שאמר שגם קניניו של המן תלו, כי המן היה לו רכוש רב שלא רצה אשר אשתו ורוב בניו ידעו מזה, וגם להבריה זאת מעיני המלכות. והכי מצינו בעשו הרשע שבגדי עשו החמודות אתה בבית (בראשית כו-טו), וברש"י והלא כמה נשים היו לו והוא מפקיד אצל אמו, אלא שהיה בקי במעשיהן וחושדן (ב"ר סה-יב) ע"כ. וכאשר תלו המן פתאום, לא היה לו זמן למסור ידיעה מרכושו, ותלו אותו וקניניו על העץ ע"כ. וכדאי לעורר, כי כמה פעמים יש לאדם נכסים, ומכמה סיבות הם נרשמים על שם קרוביו ואוהביו, וצריכין לסדר הדברים בכתב מי הם בעלי בית האמתיים, ולמנוע הרבה מחלוקת וחלישות הדעת שיתכן להתהוות ברבות הימים, ולפעמים מת חבירו או נחלה פתאום, ואי אפשר לו להוציא נכסיו, שיורשי חבירו אינם יודעים כלום.

*

ולשמחת חתן וכלה נשלב הדברים עם שמחת פורים, שהכתוב אומר (אסתר ג-יב) בשם המלך